

ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

Бундз Н.Б., Кравчук А.С.

студенти,

Науковий керівник: Фірман В.М.

кандидат технічних наук, доцент,

Львівський національний університет імені Івана Франка

СТРАХУВАННЯ ВІД НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ НА ВИРОБНИЦТВІ

Охорона праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності [1]. Конституція України гарантує усім громадянам не тільки право на працю, а й на належні, безпечні та здорові умови праці [2].

Соціальне страхування працівників від нещасних випадків на виробництві входить до складу соціально-економічних заходів охорони праці, що спрямовані на збереження здоров'я та працездатності працівників під час їхньої трудової діяльності. На сучасному етапі страхування від нещасних випадків на виробництві є надзвичайно важливим, оскільки в будь-якій діяльності працівники наражаються на різні ризики та непередбачувані події, які можуть загрожувати їхньому здоров'ю чи навіть життю. Саме тому, для того, щоб забезпечити безпеку персоналу від небажаних наслідків існує система страхування від нещасних випадків на виробництві, яка забезпечить життя та здоров'я працівників під час професійної діяльності [3].

Одним з основних показників стану охорони праці є рівень виробничого травматизму та професійної захворюваності. За підсумками 2020 року в Україні зареєстровано 6 646 потерпілих від нещасних випадків та гострих професійних захворювань на виробництві, 393 з яких були смертельними. Якщо порівнювати з

минулим роком, то кількість страхових нещасних випадків збільшилась на 51,3% (у 2019 зафіксовано 4 394 таких випадків), а кількість смертельно травмованих осіб зменшилась на 4,1% (з 410 до 393) [4].

Проаналізуємо кількість страхових нещасних випадків у 2020 році по галузях (рис. 1).

З даного рисунку видно, що у 2020 році однією з найнебезпечніших галузей для роботи є охорона здоров'я, в якій кількість випадків виробничого травматизму становить 3 238 осіб, 68 з яких – смертельні. В порівнянні з 2019 роком, кількість страхових нещасних випадків у цій галузі збільшилась у 13,3 рази, а саме з 243 до 3 238 осіб. Кількість страхових нещасних випадків зі смертельним наслідком збільшилась у 13,6 рази (з 5 до 68 осіб). Стрімке зростання кількості потерпілих у сфері охорони здоров'я зумовлене випадками інфікування медичних та інших працівників на COVID-19. Зокрема, за 2020 рік було зареєстровано 3 054 (з них 66 – смертельно) потерпілих від випадків гострого професійного захворювання з діагнозом COVID-19, пов'язаний з виробництвом, що становить 46% загальної кількості потерпілих за цей період. Найбільша кількість випадків гострого професійного захворювання з діагнозом COVID-19 зареєстрована у таких областях: Київська (13,1%), м. Київ (9,4%), Харківська (8,6%), Львівська та Хмельницька (7,2%), Івано-Франківська (6,9%). Кількість випадків гострого професійного захворювання з діагнозом COVID-19 у цих областях становить 52,4% від загальної кількості травмованих по Україні [5].

На другому місці знаходиться видобувна промисловість: 639 випадків травматизму, 30 з яких – смертельні. Порівняно з 2019 роком кількість страхових нещасних випадків у цій галузі зменшилась на 17,7% (із 776 до 639 осіб), в той час як кількість смертельно травмованих осіб збільшилась на 11,1% (з 27 до 30 осіб). На третьому місці – транспорт та логістика: 395 випадків травматизму, 51 – смертельний. Кількість страхових нещасних випадків у цій галузі порівняно з 2019 роком зменшилась на 2,2% (з 404 до 395 осіб). Кількість страхових нещасних випадків із смертельним наслідком зменшилась на 17,7% (з 62 до 51 особи). Найбільш «безпечною» галуззю є виробництво транспортних засобів: 46 випадків виробничого травматизму, 2 – смертельні [5].

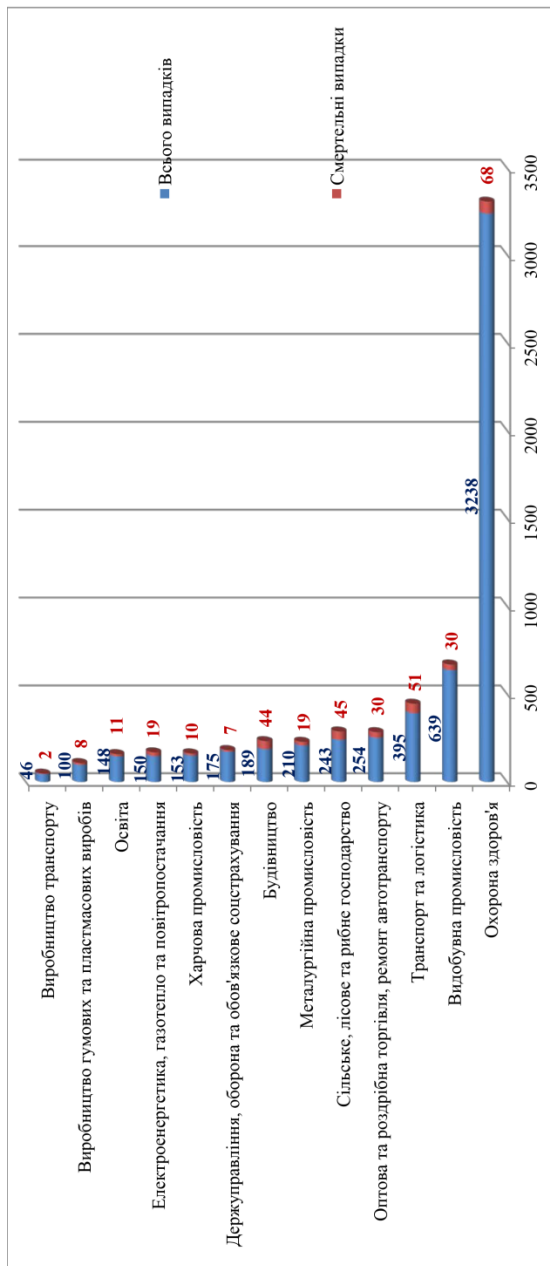

Рис. 1. Динаміка кількості травмованих на виробництві у 2020 р., осіб

Джерело: розроблено авторами за даними [5]

У 2014 році був заснований Фонд соціального страхування України. Ця установа здійснює певні виплати для потерпілих внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання. Серед них: щомісячна страхова виплата в разі часткової чи повної втрати працездатності, що компенсує відповідну частину втраченого заробітку потерпілого, одноразова допомога сім'ї в разі смерті потерпілого, щомісячні страхові виплати особам в разі втрати годувальника, одноразова допомога в разі смерті потерпілого, страхові виплати одноразової допомоги потерпілому в разі стійкої втрати професійної працездатності, допомога по тимчасовій непрацездатності внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання та інші виплати (рис. 2) [5].

Рис. 2. Структура випланих коштів за видами виплат у 2020 році, %

Джерело: розроблено авторами за даними [5]

У 2020 році обсяг виплат Фонду соціального страхування становив 9,4 млрд грн. Зокрема, щомісячні страхові виплати в разі часткової чи повної втрати працездатності склали 8 млрд 836,5 млн

грн і займають найбільшу частку в загальному обсязі виплат. Щомісячні страхові виплати Фонду сім'ям, які втратили годувальників, становили 334 млн грн. Крім цього, на допомогу з тимчасової непрацездатності через нещасний випадок або професійне захворювання виплачено 138,1 млн грн [6].

Також Фонд соціального страхування виплатив 68,1 млн грн на одноразову допомогу в разі смерті потерпілого. Ще 56,7 млн грн склали страхові виплати одноразової допомоги потерпілому в разі стійкої втрати професійної працездатності. Найменшу частку в загальній сумі виплат Фонду займають виплати на одноразову допомогу сім'ї в разі смерті потерпілого, які склали 11,4 млн грн. Окрім того, сума інших виплат становить 0,3 млн грн [6].

Сьогодні наша держава стикається з багатьма викликами, зокрема, пандемією COVID-19, що призводять до значних економічних збитків, а також змін у житті громадян та у професійній діяльності в тому числі. Таким чином, підсумовуючи вищенаведене, страхування працівників від нещасних випадків на виробництві є фундаментом для створення всієї системи страхового захисту населення. Цей вид страхування гарантує працівникам убезпечення себе від ризиків та небезпек, що можуть загрожувати їхньому життю та здоров'ю, які з одного боку неможливо спрогнозувати, проте які мають ймовірнісний рівень настання. Саме тому на сучасному етапі розвитку нашої країни є достатньо актуальним питання страхування від нещасних випадків на виробництві, тому що це дає змогу покращити рівень захисту працівників під час їхньої трудової діяльності.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про охорону праці» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1992. № 49. ст. 668. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення: 08.10.2021).
2. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 08.10.2021).
3. Семиредченко П.К. Сутність страхування від нещасних випадків та його розвиток в Україні. *Економіка та держава*. 2017. № 3. С. 112–116.

4. Стан виробничого травматизму в Україні. Служба охорони праці.
URL: <https://www.sop.com.ua/article/952-stan-virobnichogo-travmatizmu-v-ukran>
(дата звернення: 08.10.2021).

5. Офіційний веб-сайт Фонду соціального страхування України.
URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/category/919872> (дата
звернення: 08.10.2021).

6. Аналітичний портал «Слово і діло». Травматизм на виробництві: скільки
було випадків і де найнебезпечніше працювати в Україні.
URL: [https://www.slovoidilo.ua/2021/04/28/infografika/suspilstvo/travmatyzm-
vyrobnyctvi-skilky-bulo-vypadkiv-najnebezpechnishe-pracyuvaty-ukrayini](https://www.slovoidilo.ua/2021/04/28/infografika/suspilstvo/travmatyzm-vyrobnyctvi-skilky-bulo-vypadkiv-najnebezpechnishe-pracyuvaty-ukrayini) (дата
звернення: 08.10.2021).